

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ управління Державної служби
якості освіти в Одеській області
15 вересня 2023 року № 01-09/46

ПРОГРАМА

моніторингу щодо готовності забезпечення реалізації старшої профільної школи в територіальних громадах Одеської області

І. Загальні положення

Однією із ключових новацій в освіті є впровадження реформи Нової української школи (НУШ), яку розпочато у 2016 році із затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Нормативним підґрунтям реформи стало прийняття Закону України «Про освіту» (2017), який регулює основні засади нової освітньої системи, та Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020).

Реформування структури загальної середньої освіти передбачає впровадження з 01 вересня 2027 року профільного навчання у старшій школі академічного або професійного спрямування. Профільна середня освіта здобуватиметься протягом трьох років.

Здобуття профільної середньої освіти гарантується за академічним або професійним спрямуванням. Профільна школа академічного спрямування сприятиме забезпеченню поглибленого вивчення окремих предметів з урахуванням здібностей та освітніх потреб здобувачів освіти з орієнтацією на продовження їх навчання на вищих рівнях освіти. Профільна школа професійного спрямування – орієнтована на ринок праці на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, та професійно-орієнтованого підходу до навчання з урахуванням здібностей і потреб учнів.

Закладом загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття профільної середньої освіти, є ліцей. Ліцей залежно від засновника може бути державним, комунальним, приватним чи корпоративним. Здобуття профільної середньої освіти професійного спрямування забезпечують заклади професійної (професійно-технічної) освіти.

Рішення про утворення комунальних ліцеїв як окремих юридичних осіб, що забезпечують здобуття профільної середньої освіти, їх реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) приймають органи місцевого самоврядування.

Для започаткування та проведення освітньої діяльності комунального ліцею засновник має забезпечити відповідність такого закладу освіти вимогам Закону України «Про повну загальну середню освіту», Положення про ліцей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2021 року № 1062, та ліцензійним умовам, у тому числі щодо:

- функціонування не менше двох класів за трьома профілями навчання на рівні профільної середньої освіти (протягом 10-12 років навчання учнів);
- функціонування ліцею як окремої юридичної особи, відокремленої від початкової школи та гімназії;
- забезпечення здобуття учнями профільної середньої освіти відповідно до профілів навчання з навчальним навантаженням та з можливістю обрання учнями навчальних предметів (інтегрованих курсів, інших освітніх компонентів) в обсягах, що визначаються законодавством.

Реформа освіти тісно пов'язана з реформою децентралізації, адже багато освітянських питань вирішуються на місцях. Так, Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695, визначені оперативні цілі та основні завдання, що забезпечують досягнення трьох стратегічних цілей. Одна з цих стратегічних цілей – «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах», передбачає оперативну ціль, що містить завдання щодо формування ефективної мережі закладів освіти, у тому числі, загальної середньої освіти, зокрема шляхом впровадження профільної середньої освіти, що забезпечать ліцеї академічного та професійного спрямування. Формування ефективної мережі закладів загальної середньої освіти Одеської області відповідно до освітніх потреб населення, профілізація старшої профільної школи передбачена розділом 2 «Трансформація мережі закладів освіти» обласної програми розвитку освіти Одещини на 2022-2024 роки, затвердженої рішенням Одеської обласної ради від 17 грудня 2021 року № 338-VIII.

Відповідальність за перспективне бачення оптимальної мережі комунальних ліцеїв, що забезпечуватимуть здобуття профільної середньої освіти, покладено на обласні ради: до 1 вересня 2024 року вони з урахуванням пропозицій відповідних міських, селищних та сільських рад мають затвердити плани формування мережі закладів освіти, що забезпечуватимуть здобуття повної загальної середньої освіти, з урахуванням вимог до ліцеїв, щодо безпечного, інклюзивного та цифрового освітнього простору, демографічних показників розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, спроможності територіальних громад, профілізації старшої профільної школи з метою гарантування і забезпечення права кожного учня на вибір відповідного профілю навчання.

Засновникам ліцеїв до 1 вересня 2027 року необхідно буде забезпечити виконання затверджених планів, шляхом утворення та забезпечення ліцеїв належною матеріально-технічною базою, обладнанням, доступом до мережі Інтернет, відібрати на конкурсних засадах педагогічних працівників, провести

конкурс на посаду керівника закладу освіти та вжити інших необхідних дій, визначених відповідними планами та законодавством.

Моніторингове дослідження є актуальним як з точки зору вивчення готовності та взаємодії органів місцевого самоврядування, закладів освіти, учасників освітнього процесу та суспільства до повноцінної реалізації старшої профільної школи для сталого розвитку регіону, так і щодо розробки відповідних рекомендацій з метою забезпечення умов для функціонування та розвитку старшої профільної школи в громадах Одеської області. Також актуальним є питання щодо забезпечення відповідності мережі закладів загальної середньої освіти, що сприяють реалізації профільної освіти, потребам і запитам населення з одного боку та потребам територіальних громад Одеської області у кваліфікованих спеціалістах - з іншого, оскільки впровадження профільного навчання у старшій школі сприятиме осмисленому вибору професії випускниками закладів загальної середньої освіти, їхній самореалізації та конкурентоспроможності на ринку праці.

Мета моніторингу: виявити стан готовності всіх причетних секторальних та міжсекторальних структур до забезпечення реалізації старшої профільної школи для сталого розвитку регіону.

Відповідно до мети визначено **завдання** моніторингового дослідження:

- з'ясувати стан спроможності територіальних громад щодо забезпечення реалізації старшої профільної школи;
- вивчити готовність закладів освіти до впровадження профільного навчання (кадровий потенціал, матеріально-технічна та навчально-методична забезпеченість, сприятливість освітнього середовища тощо);
- визначити основні мотиваційні чинники вибору профілю навчання закладами освіти, здобувачами освіти та їхніми батьками;
- виявити наскільки зовнішнє середовище впливає на вибір профілю здобувачами освіти;
- з'ясувати відповідність наявних профілів старшої школи потребам ринку праці громади, регіону;
- розробити рекомендації щодо забезпечення умов для функціонування та розвитку старшої профільної школи в громадах області.

Об'єкти моніторингу:

- управлінські процеси органів управління освітою районів, територіальних громад Одеської області;
- різні види діяльності учасників освітнього процесу (навчальна, організаційна, управлінська тощо);
- умови здійснення освітньої та управлінської діяльності в закладах освіти (матеріально-технічні, нормативно-правові, кадрові, інформаційно-комунікаційні, навчально-методичні тощо).

II. Суб'єкти, моніторингового дослідження

1. Суб'єктом, що проводить моніторинг є управління Державної служби якості освіти в Одеській області (далі - управління Служби).

2. Суб'єктом, що здійснює науково-методологічний супровід моніторингу є Комунальний заклад вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

3. Учасники дослідження:

- здобувачі загальної середньої освіти (в закладах загальної середньої (далі - ЗЗСО), професійної (професійно-технічної) (далі - ЗП(ПТ)О, фахової передвищої освіти (далі - ЗФПО);

- керівники та інші працівники закладів освіти (ЗЗСО, ЗПТО, ЗФПО);

- батьки, інші законні представники здобувачів освіти.

III. Індикатори

1. Спроможність територіальних громад до впровадження профільного навчання:

- наявність бачення розвитку профільного навчання в Стратегії розвитку територіальної громади та/або плані дій щодо її реалізації;

- наявність бачення розвитку профільної школи у Стратегіях розвитку закладів освіти;

- можливість забезпечення матеріально-технічної бази відповідно до обраних профілів в закладах освіти;

- можливість забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників закладів освіти, що працюватимуть у профільній старшій школі, та їхнього матеріального заохочення;

- можливість забезпечення матеріальної підтримки здобувачів освіти, які обиратимуть профіль відповідно до потреб ринку праці громади;

- можливість забезпечення матеріальної підтримки здобувачів освіти, які досягли особливих результатів у навчанні та реалізації власних обдарувань.

2. Готовність закладу освіти до впровадження профільного навчання:

- наявність відповідного педагогічного складу;

- наявність відповідної матеріально-технічної бази та ефективність її використання;

- мікроклімат освітнього середовища закладу освіти;

- професійна активність педагогів, що вказує на їхню зацікавленість у самовдосконаленні та професійному зростанні;

- наявність авторських освітніх/навчальних програм;

- співпраця закладу освіти з громадськістю, іншими суб'єктами освітньої діяльності щодо впровадження профільного навчання.

3. Мотиваційні чинники, що впливають на вибір профілю здобувачами освіти:

- самооцінювання власних здібностей, обдарувань та можливостей;

- спілкування з рідними/друзями/однолітками за межами школи;

- спілкування у родині;
- поінформованість про актуальність професій та рівень заробітної плати;
- поінформованість про підтримку територіальної громади у разі вибору профілю, що відповідатиме потребам ринку праці громади/регіону;
- активність закладу освіти, міжсекторальних структур щодо проведення профорієнтаційної роботи.

4. Вплив середовища на вибір профілю здобувачами освіти:

- попит/зацікавленість територіальної громади, регіону в певних професіях;
- співпраця закладів освіти з представниками міжсекторальних структур, бізнесу;
- наявність угод співпраці з стейкхолдерами з питань функціонування профілів, професійної орієнтації;
- спілкування з оточенням (родина, родинні професійні династії, друзі, тощо);
- роль соціальних мереж, інших інформаційних ресурсів.

5. Відповідність визначених закладами освіти профілів потребам територіальних громад та здобувачів освіти:

- відповідність документів стратегічного планування/дорожньої карти організації профільного навчання у закладах освіти потребам ринку праці територіальних громад/регіону;
- відповідність Стратегій розвитку закладів освіти в частині організації профільного навчання документам стратегічного планування/ дорожньої карти організації профільного навчання у закладах освіти територіальних громадах;
- відповідність мережі закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, вимогам щодо старшої профільної школи;
- відповідність визначених закладами освіти профілів потребам ринку праці територіальної громади/регіону;
- відповідність матеріально-технічної бази закладів освіти визначеним профілям.

IV. Вид моніторингу

Зовнішній, регіональний

V. Форми, методи, принципи та параметри моніторингу

1. Форми і методи проведення моніторингу:

- 1) безпосереднє одержання інформації від учасників дослідження (за допомогою спостереження, інтерв'ювання, анкетування);
- 2) опосередковане одержання інформації від учасників дослідження (у письмовій та/або електронній формі);

3) одержання інформації без залучення учасників дослідження (за допомогою вивчення документації, статистичної або оперативної інформації тощо).

2. Методи проведення моніторингу:

1) анкетування та інтерв'ювання (за потреби у формі фокус-групового інтерв'ю) керівників закладів освіти, батьків, здобувачів освіти;

2) спостереження за освітнім середовищем;

3) аналіз інформації (документації, звітності, статистичних даних тощо).

3. Принципи, відповідно до яких проводиться моніторинг:

1) систематичність та системність;

2) доцільність;

3) прозорість моніторингових процедур та відкритість;

4) безпеки персональних даних;

5) об'єктивність одержання та аналізу інформації під час моніторингу;

6) відповідальне ставлення до своєї діяльності суб'єктів, які беруть участь у підготовці та проведенні моніторингу;

7) інформованість результатів для різних категорій споживачів.

4. У рамках цього моніторингу щодо готовності забезпечення реалізації старшої профільної школи в територіальних громадах Одеської області визначається такими параметрами: спроможністю територіальних громад забезпечити функціонування старшої школи відповідно до вимог нормативно-правових актів у сфері освіти; відповідністю профілів, запроваджених в закладах загальної середньої освіти територіальних громад, потребам ринку праці громади, регіону.

VI. Цикли моніторингу та основні етапи проведення

1. Моніторинг проводиться періодично за такими циклами:

I цикл 2023/2024 навчальний рік;

II цикл 2024/2025 навчальний рік;

III цикл 2025/2026 навчальний рік.

2. Основні етапи проведення моніторингу

Моніторинг передбачає такі етапи:

1) визначення мети та завдань моніторингу;

2) розроблення інструментарію моніторингу;

3) формування вибірки дослідження;

4) збір інформації шляхом анкетування, інтерв'ювання, спостереження, аналізу інформації;

5) аналіз та узагальнення результатів моніторингу;

6) підготовка і оприлюднення звітів за результатами моніторингу;

7) підготовка і оприлюднення узагальненого звіту за результатами моніторингу;

8) оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингу.

VII. Інструменти, що будуть застосовані під час моніторингу

1. Для анкетування учасників моніторингу використовуються 4 види анкет:

- 1) анкета для педагогічних працівників закладів освіти;
- 2) анкета для батьків здобувачів освіти;
- 3) анкета для здобувачів освіти;
- 4) анкета для керівників закладів освіти.

2. Для фокус-групового інтерв'ю може використовуватися перелік питань для фокус-групового інтерв'ю з:

- 1) керівниками закладів освіти;
- 2) педагогічними працівниками закладів освіти;
- 3) здобувачами освіти;
- 4) батьками здобувачів освіти.

3. Для спостереження за освітнім середовищем використовується форма спостереження за освітнім середовищем.

4. Для аналізу інформації використовується форма аналізу інформації.

5. Інформація, зібрана у процесі дослідження, може бути використана з дослідницькою метою. Неперсоніфіковані результати дослідження можуть бути опубліковані.

VIII. Проведення анкетування учасників моніторингу

Анкетування, інтерв'ювання учасників моніторингу, спостереження за освітнім середовищем та аналіз інформації проводиться:

1) відповідно до норм і вимог Порядку проведення моніторингу якості освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 січня 2020 року № 54; нормативно-правових актів з питань організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;

- 2) у терміни, визначені графіком відповідного циклу моніторингу;
- 3) в закладах освіти, які визначені вибіркою дослідження.

IX. Визначення результатів моніторингу

1. Обробка та узагальнення результатів моніторингу здійснюється на основі даних статистично-математичної обробки результатів анкетування, інтерв'ювання, спостереження та аналізу інформації.

2. Інформування про результати моніторингу здійснюється шляхом оприлюднення інформаційно-аналітичних звітів.

**Графік проведення регіонального моніторингу
в 2023/2024 навчальному році та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Аналіз інформації	управління Служби	14.11.2023
2.	Проведення онлайн опитування	управління Служби	27.11.2023
3.	Аналіз та узагальнення попередніх результатів дослідження	управління Служби	15.12.2023
4.	Обговорення попередніх результатів дослідження	управління Служби	22.12.2023
5.	Спостереження за освітнім середовищем	управління Служби	01.04.2024
6.	Проведення фокус-групового інтерв'ю (за потреби)	управління Служби	22.04.2024
7.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження першого циклу	управління Служби	31.05.2024
8.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами першого циклу моніторингу	управління Служби	28.06.2024

**Графік проведення регіонального моніторингу
в 2024/2025 навчальному році та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення інтерв'ю	управління Служби	15.11.2024
2.	Проведення онлайн опитування	управління Служби	27.11.2024
3.	Спостереження за освітнім середовищем	управління Служби	01.04.2025
4.	Проведення фокус-групового інтерв'ю (за потреби)	управління Служби	22.04.2025
5.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження другого циклу	управління Служби	30.05.2025
6.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами другого циклу моніторингу	управління Служби	27.06.2025

**Графік проведення регіонального моніторингу
в 2025/2026 навчальному році та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Аналіз інформації	управління Служби	14.11.2025
2.	Проведення онлайн опитування	управління Служби	27.11.2025
3.	Спостереження за освітнім середовищем	управління Служби	01.04.2026
4.	Проведення фокус-групового інтерв'ю (за потреби)	управління Служби	22.04.2026
5.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження третього циклу	управління Служби	29.05.2026
6.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами третього циклу моніторингу	управління Служби	30.06.2026
7.	Оприлюднення узагальненого звіту за результатами моніторингу	управління Служби	31.07.2026
8.	Оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингу	управління Служби	27.08.2026

Заступник начальника управління -
начальник відділу інституційного аудиту
управління Державної служби якості освіти
в Одеській області

Ольга ДУМА